

ÇAMLIHEMŞİN İLÇE MERKEZİNDE YERLİ HALKIN TURİZME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Elif ACUNER¹

Ahmet TAYFUN²

ÖZET

Yerli halkın turizme ilişkin sahip olduğu algı ve tutumlar turizmden nasıl etkilendiği veya nasıl fayda sağladığına göre değişecektir. Gelişmeye ve genişlemeye devam eden bir sektör olarak turizmin özellikle geliştiği bölgenin yerli halkı ve çevresine olan etkilerine artan bir merak söz konusudur. Bu çalışmanın temel amacı, Çamlıhemşin ilçe merkezinde yaşayan yerli halkın turizme ilişkin görüşlerini saptamaktır. Çalışmada nicel araştırma türlerinden Tarama Araştırması'nın Kesitsel Tarama türü kullanılmıştır. Çalışmanın evreni Çamlıhemşin ilçe merkezinde yaşayan bireylerden oluşmaktadır. Çalışmada verileri toplamak için Williams ve Lawson'un (2001) yerli halkın turizme ilişkin görüşlerini belirlemek üzere geliştirdikleri anketten faydalanılmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler; yerli halkın Çamlıhemşin'de turizm endüstrisinin varlığından memnun olduğunu ancak turizmden yeterli ekonomik faydanın sağlanmadığını ve devletin yatırım ve denetleme açısından daha fazla destek vermesi gerektiğine yönelik beklentileri ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Yerli Halk, Turizm Planlaması, Çamlıhemşin.

ABSTRACT

The perception and attitudes of local people towards tourism will depend on how they are affected by tourism or get the benefit. Tourism is a growing and continuing to expand. So there is a curiosity about the effects of tourism on local people and its environment. The main objective of this study is to determine the thoughts of local people in Çamlıhemşin. The cross-sectional scanning method, one of scanning methods of quantitative research methods, was used in this study. The population of the study is the local people who live in the Çamlıhemşin city center. The data collection tool is the survey that was developed by Williams and Lawson (2001) to determine the thoughts of local people about tourism. The collected data shows that local people are contented, but they think that they can not get enough economic benefits from tourism. They expect that the government has to give more support about investment and inspection.

Keywords: Local People, Tourism Planning, Çamlıhemşin.

GİRİŞ

Günümüzde turizm, birçok ülke ekonomisinde önemli rol oynamaktadır. Turizm ekonomik olduğu kadar sosyal gelişim aracı olarak da önemli bir role sahiptir. Geliştiği bölgeye ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkileri olan turizmin bu etkileri başta yerli halk olmak üzere tüm paydaşlara olumlu yansıtılabileceği gibi olumsuz da yansıtılabilmektedir. Yani turizm geliştiği bölgenin yerli halkının yaşam kalitesini yükseltebileceği gibi düşürebilecektir de (Andereck vd., 2005:1056-157). Diğer taraftan bölgeye gelen ziyaretçiler yerli halkla gerçekleştirdikleri iletişim ve etkileşim sonucu; yerli halkın kültürünü, giyim tarzını, yaşam şekli ve alışkanlıklarını, fikir ve davranışlarını tüketim alışkanlıklarını ve ilişkilerini etkileyebilmektedirler (Tayfun, 2002:2). Çünkü ziyaretçiler yerli halk için farklı inanç, kültür, tutum ve alışkanlıklara sahip yabancılardır.

¹ Yrd. Doç. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Ardeşen Turizm Fakültesi, elif.acuner@erdogan.edu.tr.

² Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Turizm Fakültesi, tayfun@gazi.edu.tr.

Yerli halkın bölgeyi ziyaret edenleri algılamaları ile birbirlerini algılamaları farklıdır (Ünlüönen ve Tayfun, 2003:138). Gelişmeye ve genişlemeye devam eden bir sektör olarak turizmin özellikle geliştiği bölgenin yerli halkı ve çevresine olan etkilerine artan bir merak söz konusudur. Turizmin yerli halk üzerindeki etkileri ya da başka bir deyişle yerli halkın turizmden nasıl etkilendiği veya fayda elde ettiği sorusunun cevabı ise yerli halkın turizme yönelik algı ve tutumlarını belirlemektedir. Turizmin yerli halk üzerinde oluşturduğu etkiyi değerlendirmek ve anlamak turizmin uzun dönemde başarısını (Diedrich ve García-Buades, 2009:512) ve sürdürülebilirliği sağlamak (Tosun ve Timothy, 2003:5) ve daha iyi bir destinasyon yönetimi gerçekleştirmek açısından önemlidir (Cantalops, 2012:2). Destinasyonda turizm başarı ve sürdürülebilirliği yerli halkın aktif desteği ile sağlanabilecektir (Gürsoy vd., 2010:382). Endüstriden elde edilen deneyimler yerli halkın işbirliği, desteği ve katılımı olmadan turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanmasının oldukça zor olduğunu ortaya koymaktadır. (Sarıkaya vd., 2016:57). Ayrıca yerli halk bölgelerinde gerçekleştirilen turizmle ilgili faaliyetlerden en çok ve direkt etkilenen konumdadır dolayısıyla yerli halkın turizme yönelik algı ve tutumlarına dikkat edilmesi ve önemsenmesi gerekmektedir (Weaver ve Lawton, 2013:166).

Araştırmacılar 1960'lerde turizmin ekonomik ve olumlu etkileri üzerinde, 1970'lerde turizmin negatif sosyo kültürel etkileri üzerinde ve 1980 ile 1990'larda sürdürülebilir turizm adıyla turizmin negatif ve pozitif etkilerinin birlikte değerlendirildiği daha dengeli bir turizm çeşidi üzerinde durmuşlardır (Tatoğlu vd., 2000:746). Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü sürdürülebilir turizmi; "...ziyaretçilerin, endüstrinin, çevrenin ve ev sahibi toplumun ihtiyaçları doğrultusunda bugün ve gelecekte ortaya çıkabilecek ekonomik, sosyal ve çevresel tüm etkilerin dikkate alındığı bir turizm çeşidi..." olarak tanımlamamaktadır (UNEP ve WTO, 2005:12). Tanımda destinasyon paydaşlarının tamamının ihtiyaçlarına değiniliyor olması önemlidir. Bir destinasyonda paydaşların anlayışı ve desteği olmadan sürdürülebilir turizm gelişimi neredeyse mümkün değildir (Frauman ve Banks, 2011:129). Destinasyonun önemli paydaşlarından biri olarak yerli halkın turizme bakış açısı bu bağlamda daha da bağlayıcı hale gelmektedir. Yerli halkın turizm algısının şekli ve bu algı şeklinin bölge turizmi etkisi birçok araştırmacı tarafından çalışılmıştır (Belise ve Hoy, 1980; Allen vd., 1988; Ap, 1992; Besculides vd., 2002; Horn ve Simmons, 2002; Harrill, 2004; Tosun, 2004; Anderek vd., 2005; Andriotis, 2005; Gnanapala ve Karunathilaka, 2016). Bunun temel sebebi ise yerli halkın turizmle ilgili olumsuz tutum ve davranışlarının olması destinasyon turizminin başarısını ve sürdürülebilirliği olumsuz yönde etkilemesidir (Var vd., 1977; Belise ve Hoy, 1980; Ap, 1992; Patula, 1996; Sırakaya vd., 2002; Harrill, 2004; Sharma ve Dyer, 2012). Literatürde ayrıca yerli halkın turizme yönelik görüşlerinin destinasyonun yaşam dönemine göre değişiklik gösterebileceği yine aynı destinasyonda farklı turizm türlerine olan tutum ve algının farklılık gösterebileceğine yönelik çalışmalar da bulunmaktadır. Ancak bu çalışmada; çalışma alanında bulunan yerli halkın genel olarak turizme ilişkin görüşlerinin saptanması hedeflenmiştir.

Turizm bölge ziyaretine dayanan bir faaliyet olarak yerli halktan izole var olamayacaktır, bu sebeple herhangi birinde var olan bir değişim diğerini de etkilediği turizm ve yerli halk birlikte ele alınmalıdır (Beeton, 2006:16). Doxey (1975) geliştirdiği "*kızgınlık modeli*"nde bir destinasyonda turizmin "*hoşnutsuzluk, ilgisizlik, kızgınlık, karşılık*" şeklinde dört evreden geçtiğini savunmuştur. Daha sonra model Long vd. (1990) tarafından geliştirilmiş ve yazarlar; yerli halkın destinasyonda turizm gelişiminin ilk dönemlerinde olumlu tutum benimserken ilerleyen evrelerde kademeli olarak yerli halkın tutumunun olumsuz bir hal aldığı ileri sürmüşlerdir. Butler'ın (1980) geliştirdiği "*yaşam dönemi modeli*"nde ise; bir destinasyonda turizm geliştikçe yerli halkın ziyaretçilere olan olumlu tutumlarının azalmasının beklendiğini savunulmuştur ve modelde yaşam dönemleri; "*patlama, içerme, gelişme, pekişme, durgunluk, düşme/yeniden canlanma*" şeklinde sınıflandırılmıştır. Akis vd. (1996) çalışmalarında turistlerle daha fazla iletişim içerisinde olan yerli halkın turizme karşı olumlu tutum geliştirme eğilimde olduğunu belirtmişlerdir. Wall (1996) çalışmasında, yerli halkın turizme karşı tutumlarının turizm

merkezine olan uzaklığa göre ve endüstriye aşinalık düzeyine göre değişiklik göstereceğini belirtmiştir. Besculides vd. (2002) çalışmalarında, bölgeye olan bağlılık, bölgede ikame süresi ve turizme olan ekonomik bağımlılık gibi sosyal ve ekonomik faktörler yerli halkın turizme yönelik algı ve tutumlarını etkileyebildiğini belirtmişlerdir. Horn ve Simmons (2002) çalışmalarında, yerli halkın destinasyonda gelişen turizme kontrol etkisinin olmadığını hissetmesinin turizme karşı olumsuz tutum geliştirmesine neden olduğunu ancak yerli halkın turiste oranla daha kalabalık olması durumunda turizm yerli halk kontrolünde algılanacağını ve dolayısıyla bu durumda olumlu tutum geliştirileceğini belirtmişlerdir. Yazarlar ayrıca destinasyonda hızlı bir değişim durumu söz konusu ise turizme yönelik algının genelde olumsuz olacağını belirtmişlerdir. Gnanapala ve Karunathilaka (2016) çalışmalarında, turizm özellikle yerli halkın turizm gelişim faaliyetlerine yüksek katılım gösterdiği destinasyonlarda, ekonomik, çevresel, sosyal, ve kültürel açıdan değişikliklere neden olduğunu belirtmişlerdir. Moyle vd. (2010) çalışmalarında özellikle yerli halkta turizme olan ekonomik bağımlılık yüksek ise; Chazapi vd. (2006) turizmden elde edilen ekonomik fayda yüksek ise turizme olumlu tutum benimsendiğini belirtmişlerdir. Castillo Canalejo vd. (2016) çalışmalarında turist ve yerli halk arasındaki ilişki yerli halkın turizme karşı benimsediği tutumu etkileyen bir diğer faktördür diyerek; yerli halk, turist ve turizmle olan ilişkisinde olumlu bir denge kurabilirse turizm gelişimi konusunda daha olumlu bir tutum içerisinde olacaktır sonucuna ulaşmışlardır. Brida vd. (2011) çalışmalarında, yerli halkın turizmle ilişkin sahip olduğu algı ve tutumlarda homojen gruplar oluşturmadığını; turizmden elde edilen faydanın katlanılan maliyetten büyük olduğu durumlarda algı ve tutumların olumlu olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Mason ve Cheyne (2000) ile Weaver ve Lawton (2001) gibi bazı araştırmacılar çalışmalarında demografik özelliklerin turizme karşı benimsenen tutumları etkilediğine yönelik bulgular elde ederken, Liu ve Var (1986) ile Perdue vd. (1987) gibi bazı araştırmacılar ise çalışmalarında demografik özelliklerin turizme karşı benimsenen tutumda önemli bir farklılık oluşturmadığına dair bulgular elde etmişlerdir.

Bahsi geçen çalışmalardan ötürü yerli halkın turizmle ilgili algılarını ve turizme karşı benimsedikleri tutumları etkileyen faktörleri; turizme ekonomik bağımlılık, turizme doğrudan katılım, bölgede ikame süresi, turizm merkezine olan uzaklık, bölgeye bağlılık düzeyi, yerli halk ve turist etkileşim sıklığı ile iletişim şekli, bölgede turizmden kaynaklı değişim hızı, yerli halkın bölge turizmine kontrol şansı, demografik özellikler ve destinasyon yaşam dönemi olarak sıralamak mümkündür.

Yerli halk turizmi, sosyal değişim açısından yani sağlanan hizmetler karşılığında beklenen fayda ve gerçekleşen maliyet arasındaki denge ile değerlendirmektedir (Ap, 1992:670). Yerli halk, bölgelerinde turizmin olumlu ya da olumsuz etkilerinin farkında olmakta ve ardından fayda maliyet analizi sonucu turizme karşı algı ve tutum geliştirmektedir (Andriotis ve Vaughan, 2003:172). Doğru bir turizm planı ile yerli halkın öncelikle bölgede yürütülen turizm faaliyetlerini anlaması ve akabinde bu faaliyetlere dâhil olması turizmin pozitif etkilerini güçlendirecek ve negatif etkilerin minimize edilmesine yardımcı olacaktır (Tayfun ve Kılıçlar, 2004:3). Yerli halk turizmin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkilerinin sağladığı faydaların zararlarından yüksek olduğuna ikna olduğu durumda turizme destek verecek ve hatta turizme dâhil olacaktır (Getz, 1994:175). Eğer yerli halkın niçin turizmi desteklediği ya da turizme karşı çıktığı bilinirse, olumsuz sosyal etkiler azaltılarak yerli halkın turizmden elde ettiği fayda alanları desteklenebilecektir. Böylece ev sahibi toplumun destinasyondaki turizm etkilerinden kaynaklı yaşam kalitesi artırılabilir ya da en azından muhafaza edilebilecektir (Williams ve Lawson, 2001:271). Toplumun yerli değerlerinin entegre edilmediği ve yerli halkın katılımının sağlanmadığı bir turizm gelişimi yine yerli halka ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel zararlar verebilecektir (Chili, 2015:153). Yerli halkın destinasyondaki turizme destek tutumları ve algıları o destinasyondaki turizmin geleceği için çok önemlidir. Aksi takdirde destinasyonda yeni turistik yatırımların yapılması ve işletilmesinde birçok sıkıntı yaşanması muhtemeldir (Erotokritakis ve Andriotis, 2006:2).

AMAÇ

Bir bölgede turizm gelişiminin amacı; faydaları mümkün olan en üst seviyeye çıkararak, olumsuz etkileri en düşük seviyeye indirmektir. Destinasyon için yapılan turizm gelişim planları paydaşların tamamının beklenti ve ihtiyaçlarını karşılar özellikte olmalıdır. Destinasyonun en önemli paydaşlarından birisi olan yerli halkın bölgede gerçekleşen turizm faaliyetlerine ilişkin görüşleri turizm planların yapılmasında en önemli verilerden bir tanesidir. Keza daha önce belirtildiği üzere yerli halkın desteğinin alınmadığı bir turizmin başarılı ve sürdürülebilir olması çok söz konusu değildir. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı Çamlıhemşin ilçe merkezinde yerli halkın turizme ilişkin görüşlerini belirlemektir. Çalışma alanı olarak seçilen Çamlıhemşin, sahip olduğu doğal, kültürel ve tarihi değerlerle Karadeniz Bölgesi'nin en karakteristik özelliklerini taşıyan, Rize'nin turizm potansiyeli en yüksek ilçelerindedir. Çamlıhemşin ilçesinin büyük bir kısmını korunan alanlar oluşturmaktadır. Çamlıhemşin'in turistik değerleri; Kaçkar Dağları Milli Parkı, Ayder Yaylası ve Turizm Merkezi, yayla kültürünü yaşatan el değmemiş yaylalar, şelaleler, flora, fauna, Zil Kalesi, tarihi taş köprüler ve konaklar şeklinde sıralanabilir. Ayrıca ilçe; yöresel mutfak kültürü, yöresel halk dansları ve müzikleri, geleneksel el sanatları ve örf ve adetleriyle kendine has özelliklerini korumaktadır. Çamlıhemşin'de dağ ve doğa yürüyüşü (trekking), yayla turizmi, dağcılık, bitki inceleme, kuş gözlemciliği, akarsu turizmi (rafting- kano-culuk), dağ ve kış sporları (kayak-heliski), jeep safari, foto safari, bisiklet turizmi, kamp ve karavan turizmi, sportif olta balıkçılığı gibi birçok alternatif turizm faaliyeti gerçekleştirilebilmektedir. İlçe; Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 2023 projeksiyonunda "Yayla Koridoru" olarak belirlenen gelişim koridoru içerisinde yer almaktadır. Bu kapsamda ilçede turizmin çeşitlendirilmesi için; kamp, kayak, mağaracılık, yamaç paraşütü, rafting, binicilik, balon, balık avlama, foto safari ve bungee jumping gibi macera sporlarına yönelik planlı çalışmalar yapılması adına çalışmalar yürütülmektedir.

YÖNTEM

Çalışmada bir konuya ilişkin katılımcı görüşlerini belirlemeye olanak tanıyan betimleyici araştırma yöntemlerinden birisi olan Tarama Araştırması'nın Kesitsel Tarama türü kullanılmıştır. Bu çalışmanın amacı Çamlıhemşin'de yerli halkın turizme ilişkin görüşlerini belirlemektir.

Araştırma Problemi; Çamlıhemşin ilçe merkezinde yerli halkın turizme ilişkin görüşleri nasıldır?

Çalışmanın evrenini Çamlıhemşin ilçe merkezi yerli halkı oluşturmaktadır. Çalışmada örneklem belirlemede olasılıklı örneklem belirleme yöntemlerinden basit tesadüfi örneklem belirleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada $\alpha=0,05$ birinci tip hata seviyesinde, %90 güven aralığında çalışılmıştır. Buna göre çalışmanın evreni 1594 (TÜİK, 2016) örnekleme ise 94 kişidir. Çalışma alanında 120 katılımcının anketi cevaplaması sağlanmıştır. Cevaplanan anketlerin 6 tanesi elenerek 114 anket istatistiki analize dâhil edilmiştir.

Tablo 1'de görüldüğü üzere katılımcıların cinsiyet dağılımı %49,1 kadın ve %50,9 erkek şeklindedir. Katılımcıların yaş aralıkları incelendiğinde 25-35 yaş arası %25,4 ve 36-45 yaş arası %25,4 ile toplam katılımcıların yarısını oluşturduğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim düzeyleri ile ilgili verilere göre; önlisans %18,4, lisans %17,5, yüksek lisans %3,5 ve doktora %1,8 olmak üzere toplamda %41,2'sinin yüksek öğrenim mezunu olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2 katılımcıların Çamlıhemşin ilçesindeki ikame sürelerini göstermektedir. Buna göre katılımcıların %53,5'i yirmi yıldan fazla ve %14,9'u 16-20 arasında Çamlıhemşin'de ikamet ettiklerini belirtmişlerdir. Çalışmaya katılanların sadece %7,9'u bir yıldan az süredir Çamlıhemşin'de ikamet etmektedirler.

Çalışmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Verileri elde etmek üzere Williams ve Lawson'un (2001) yerli halkın turizme ilişkin görüşlerini belirlemek üzere yaptıkları çalışmaları için geliştirdikleri anket kullanılmıştır. Anket bölge özelliklerine hâkim turizm akademisyenleri tarafından

bölgenin özelliklerine ve çalışmanın amacına göre revize edilerek son haline getirilmiştir. Bu bağlamda anket iki bölümden oluşmaktadır. Anketin ilk bölümünde katılımcılarla ilgili demografik veriler ve katılımcıların Çamlıhemşin’de ikame süreleri yer almaktadır. İkinci bölümde ise katılımcıların Çamlıhemşin’de gerçekleştirilen turizm faaliyetlerine ilişkin görüşlerini belirlemek üzere yirmi altı yargı cümlesi bulunmaktadır. Katılımcıların belirlenen yirmi altı yargı cümlesine katılım düzeyi beşli likert ölçeği kullanılarak derecelendirilmiştir. Çalışmada öncelikle ön test uygulamasına gidilerek güvenilirlik analizi yapılmıştır. 30 anket üzerinden gerçekleştirilen analizde Cronbach’s Alpha değeri $\alpha=0,75$ olarak bulunmuştur.

Tablo 1: Katılımcıların demografik özellikleri (n=114)

Demografik Değişkenler	Değişken Grupları	(f)	%
Cinsiyet	Kadın	56	49,1
	Erkek	58	50,9
Yaş	18’den küçük	9	7,9
	18 - 25	17	14,9
	26 - 35	29	25,4
	36 – 45	29	25,4
	46 – 55	17	14,9
	56 – 65	7	6,1
	65’ten fazla	6	5,3
Eğitim	Okuma yazma bilmeyen	1	0,9
	İlkokul	16	14
	İlköğretim	9	7,9
	Lise	41	36
	Önlisans	21	18,4
	Lisans	20	17,5
	Yüksek lisans	4	3,5
	Doktora	2	1,8

Tablo 2: Katılımcıların Çamlıhemşin’de ikame süreleri (n=114)

Süre	(f)	%
1 yıldan az	9	7,9
1 – 5 yıl	7	6,1
6 – 10 yıl	12	10,5
11 – 15 yıl	8	7
16 – 20 yıl	17	14,9
20 yıldan fazla	61	53,5

Çalışmada öncelikle katılımcıların demografik özellikleri ve bölgedeki ikame süreleri yüzde ve frekans dağılımları alınarak verilmiştir. Daha sonra yerli halkın Çamlıhemşin’de gerçekleştirilen turizm faaliyetlerine ilişkin görüşlerinin yüzde ve frekans dağılımların ve ortalama ve standart sapmaları hesaplanarak sunulmuştur.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Yerli halkın turizme ilişkin görüşlerinin belirtildiği Tablo 3’te "Çamlıhemşin 'de turizmin doğal çevre üzerine zararlı etkileri oldukça azdır." ($\bar{x}=4,17$), "Çamlıhemşin 'de gerçekleştirilen turizm faaliyetleri gürültü kirliliğine neden olmaktadır." ($\bar{x}=4,17$), "Çamlıhemşin 'deki turizm faaliyetleri devlet tarafından daha fazla denetlenmelidir." ($\bar{x}=4,11$), "Turizm nedeniyle inşa edilen binalar Çamlıhemşin 'in görünümünü olumsuz yönde etkilemektedir."

Tablo 3: Yerli halkın Çamlıhemşin turizmine ilişkin görüşleri (n=114)

Yargılar	Hiç Katılmıyorum (%)	Katılmıyorum (%)	Kısmen Katılmıyorum (%)	Katılıyorum (%)	Tamamen Katılıyorum (%)	\bar{x}	s.s.
Çamlıhemşin'de turizm endüstrisinin varlığından memnunum.	15,8	15,8	21,1	31,6	15,8	3,16	1,314
Turizm endüstrisi Çamlıhemşin yerli ekonomisine katkı sağlamaktadır.	3,5	5,3	14,9	42,1	34,2	2,54	1,371
Turizm Çamlıhemşin 'deki turizm işletmelerinin hizmet kalitesinin gelişmesini sağlamaktadır.	5,3	17,5	31,6	27,2	18,4	3,56	1,255
Turizm endüstrisi yerli halkın yaşam kalitesini artırmaktadır.	7	17,5	31,6	31,6	12,3	2,54	1,371
Turizm endüstrisinin mevcut durumu Çamlıhemşin 'de iş olanaklarının artmasını sağlamıştır.	0,9	3,5	21,1	50,9	23,7	3,93	0,817
Turistleri Çamlıhemşin 'e çekmek için yapılan tanıtımlar faydalı yatırımlar olarak değerlendirilebilir.	3,5	7	28,9	37,7	22,8	3,69	1,014
Çamlıhemşin 'in turistlere yönelik tanıtımlardaki imajından memnunum.	13,2	14,9	30,7	26,3	14,9	3,15	1,235
Çamlıhemşin 'e gelen turist sayısının giderek artmasını isterim.	12,3	19,3	21,1	14,9	32,5	3,36	1,421
Turistler olmasaydı Çamlıhemşin oldukça sıkıcı bir yer olurdu.	30,7	21,1	24,6	10,5	13,2	2,54	1,371
Turizm endüstrisi, yerli halkın Çamlıhemşin ile iftihar etmelerini sağlamaktadır.	4,4	14	28,1	40,4	13,2	3,44	1,031
Turizm Çamlıhemşin 'de kültürel aktivitelerin gelişmesini desteklemektedir.	7	14,9	22,8	40,4	14,9	3,41	1,127
Çamlıhemşin 'deki turizm endüstrisi yerli halk için de sosyo-kültürel fırsatlar sunmaktadır.	5,3	10,5	31,6	33,3	19,3	3,51	1,083
Çamlıhemşin 'de turizmin doğal çevre üzerine zararlı etkileri oldukça azdır.	30,7	23,7	24,6	13,2	7,9	4,17	1,083
Turizm endüstrisindeki ücret ve çalışma koşullarından dolayı bu sektörde çalışmak isterim.	19,3	20,2	28,9	16,7	14,9	3,56	1,255
Çamlıhemşin 'deki altyapı faaliyetleri turizm sayesinde gelişme göstermektedir.	16,7	14,9	29,8	22,8	15,8	3,06	1,299
Çamlıhemşin 'deki turizm faaliyetleri devlet tarafından daha fazla denetlenmelidir.	3,5	6,1	17,5	21,9	50,9	4,11	1,116
Çamlıhemşin 'de devletin turizm alanındaki yatırımlarının daha fazla olması gerekmektedir.	3,5	9,6	17,5	29,8	39,5	3,92	1,130
Çamlıhemşin 'de turizm endüstrisi trafik ve park problemlerine neden olmaktadır.	1,8	4,4	22,8	17,5	53,5	2,54	1,371
Çamlıhemşin 'de gerçekleştirilen turizm faaliyetleri gürültü kirliliğine neden olmaktadır.	5,3	19,3	20,2	24,6	30,7	4,17	1,038
Turizm nedeniyle inşa edilen binalar Çamlıhemşin 'in Görünümünü olumsuz yönde etkilemektedir.	4,4	4,4	15,8	28,9	46,5	4,09	1,094
Turizm Çamlıhemşin 'de yaşam maliyetlerini arttırmıştır.	1,8	8,8	19,3	29,8	40,4	3,98	1,056
Turizm Çamlıhemşin 'de suç oranının artmasına neden olmaktadır.	26,3	32,5	20,2	12,3	8,8	2,45	1,249
Turistlerle kurulan etkileşim yerli halkın başka kültürlerle karşı daha hoşgörülü olmasını sağlar.	9,6	8,8	21,1	51,8	8,8	3,41	1,087

Çamlıhemşin 'e gelen yabancı turistlerle mümkün olduğunca az iletişime geçmek istiyorum.	22,8	43	15,8	11,4	7	2,37	1,162
Turistler yerli halka karşı saygılı davranmalıdırlar.	3,5	9,6	17,5	27,2	42,1	3,95	1,143
Turizm yüzünden, kendimi bazen bölgede yabancı gibi hissediyorum.	28,9	28,9	14,9	12,3	14,9	2,55	1,409

(\bar{x} =4,09), "Turizm Çamlıhemşin 'de yaşam maliyetlerini arttırmıştır." (\bar{x} =3,98), "Turistler yerli halka karşı saygılı davranmalıdırlar." (\bar{x} =3,95), "Turizm endüstrisinin mevcut durumu Çamlıhemşin 'de iş olanaklarının artmasını sağlamıştır." (\bar{x} =3,93), "Çamlıhemşin 'de devletin turizm alanındaki yatırımlarının daha fazla olması gerekmektedir." (\bar{x} =3,92), "Turistleri Çamlıhemşin 'e çekmek için yapılan tanıtımlar faydalı yatırımlar olarak değerlendirilebilir." (\bar{x} =3,69), "Turizm endüstrisindeki ücret ve çalışma koşullarından dolayı bu sektörde çalışmak isterim." (\bar{x} =3,56), "Turizm Çamlıhemşin 'deki turizm işletmelerinin hizmet kalitesinin gelişmesini sağlamaktadır." (\bar{x} =3,56), "Çamlıhemşin 'deki turizm endüstrisi yerli halk için de sosyo-kültürel fırsatlar sunmaktadır. (\bar{x} =3,51) yargılarına katılım yüksektir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yerli halkın turizme ilişkin sahip olduğu algı ve tutumlar turizmden nasıl etkilendiği veya nasıl fayda sağladığına göre değişecektir. Yerli halk turizmden elde ettiği faydanın turizm sebebiyle katlanmak zorunda olduğu maliyetten büyük olduğuna inanırsa turizme karşı olumlu tutum geliştirecektir. Yerli halkın turizme karşı geliştirdiği olumlu tutum ise yerli halk tarafından çevrelenen ya da yerli halka entegre olan ziyaretçilerin destinasyonda elde ettiği deneyimin iyi olmasını sağlayacaktır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar Çamlıhemşin 'de yerli halkın turizm endüstrisinden genel olarak memnun olduğu yönündedir ve turist sayısının giderek artmasına da olumlu yaklaşmaktadır. Çalışma sonuçlarına göre; yerli halk turizm endüstrisinde çalışmak istediğini, endüstrinin altyapıyı desteklediğini söylemiş ancak yeterli ekonomik faydanın sağlanmadığını belirtmiştir. Hatta mevcut turizm yapılanmasının bölgede yaşam maliyetlerini yükselttiği belirtilen bir diğer önemli husustur. Ayrıca turizmin devlet tarafından daha fazla desteklenmesi gerektiği ve yine devletin daha fazla yatırım yapması gerektiği belirtilmiştir. Bu sonuçları destekler şekilde turizm endüstrisinin yaşam kalitesini yükselttiği görüşüne düşük bir katılım söz konusudur. Yerli halkın turizme karşı desteğinin sağlanmasında en temel faktör ekonomik fayda elde edilmesidir. Bu bağlamda yatırım, istihdam ve her türlü mal ve hizmet ihtiyacının öncelikle bölgeden sağlanmasına özen gösterilmeli ve başta devlet olmak üzere tüm paydaşların endüstrinin gelişmesi için yeterli desteği sağlaması gerekmektedir. Çalışma sonuçları katılımcıların mevcut turizm faaliyetlerinin doğal kaynaklara zarar vermediğini düşündüklerini ancak turizm faaliyetlerinin görüntü ve gürültü kirliliğine neden olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Çamlıhemşin 'de ağırlıklı olarak doğa temelli turizm çeşitleri gerçekleştirilmektedir. Bu hassas alanları sermaye olarak kullanan turizm işletmeleri koruma kullanma dengesini sağlamalı ve bu konuda yerli halka bilgilendirme yaparak halkın desteğini almalıdırlar. Özellikle doğa temelli turizm çeşitlerinde paydaşların tamamının yerine getirmesi gereken sorumluluklar mevcuttur. Yerli halkın desteğinin sağlanması için başta turistler olmak üzere diğer paydaşların da sorumluluklarını yerine getirmesi gerekmektedir. Çamlıhemşin 'de bir diğer önemli turizm potansiyeli yöre kültürüdür (mutfak, müzik, kıyafet, halk oyunları...vs).Yerli halkın uzun dönemde fayda sağlamsı tüm kültür öğelerinin korunması hatta geliştirilmesine bağlıdır. Çamlıhemşin ile ilgili yapılan tanıtımlar faydalı bulunmuş ve mevcut imaj olumlu değerlendirilmektedir. Çalışma sonuçları yerli halkın bölgeleri ile iftihar ettiklerini göstermektedir. Katılımcılar bölgelerinde turizmin sosyo-kültürel açıdan faydalar sağladığını ve turizmin genel olarak farklı kültürlerle karşı hoşgörü düzeyini arttırdığını belirtmişlerdir. Turistlerle mümkün olduğunca az iletişime geçmek istiyorum ve turistler sebebiyle bölgede kendimi yabancı hissediyorum yargılarına katılımın düşük olması, bölge halkının turizm endüstrisinden memnuniyet durumunu desteklemektedir.

KAYNAKÇA

- Akis, S., Peristianis, N., & Warner, J. (1996). Residents' attitudes to tourism development: The case of Cyprus. *Tourism Management*, 17(7), 481-494.
- Allen, L.R., Long, P.T., Perdue, R.R. & Kieselbach, S. (1988). The impact of tourism development on residents' perceptions of community life. *Journal of Travel Research*, 27(1), 16-21.
- Andereck, K. L., Valentine, K. M., Knopf, R. C. , & Vogt, C. A. (2005). Residents' perceptions of community tourism impacts. *Annals of Tourism Research*, 32(4), 1056-1076.
- Andriotis, K. (2005). Community groups' perceptions of and preferences for tourism development: evidence from Crete. *Journal of Hospitality and Tourism Research*, 29(1), 67-90.
- Andriotis, K. & Vaughan, R.D. (2003). Urban residents' attitudes toward tourism development: The case of Crete. *Journal of Travel Research*, 42, 172-185.
- Ap, J. (1992). Residents' perceptions of tourism impacts. *Annals of Tourism Research*, 19(4), 665-690.
- Belisle, F. J., & Hoy, D. R. (1980). The perceived impact of tourism on residents. A case study in Santa Marta, Columbia. *Annals of Tourism Research*, 7(1), 83-101.
- Beeton, S. (2006). *Community development through tourism*. Collingwood, Australia: Landlinks.
- Besculides, A., Lee, M. E., & McCormick, P. J. (2002). *Resident's perceptions of the cultural benefits of tourism*. *Annals of Tourism Research*, 92(2), 303-319.
- Brida, J.G., Disegna, M. & Osti, L. (2011). Residents' perceptions of tourism impacts and attitudes towards tourism policies in a small mountain community. *Benchmarking: An International Journal*, 18(3), 359-385.
- Butler, R.W. (1980). The concept of a tourist area cycle of evolution: Implications for management of resources. *The Canadian Geographer*, 24(1), 5-12.
- Cantallops, A. S., Cardona, J. R., Muntaner, R. E. & Amengual, R. P. (2012). Segmenting residents' attitudes towards tourism: The case of Ibiza. 2. *Advances in Hospitality and Tourism Marketing & Management Conference (AHTMMC)*, Corfu, Greece, 1-7.
- Castillo Canalejo, A. M., Núñez Tabales, J. M. & Sánchez Cañizares, S. M. (2016). Local community' perceptions on tourist impacts and associated development: A case study on Sal and Boa Vista Islands. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 7(1), 383-394.
- Chazapi, K. & Sdrali, D. (2006). Residents' perceptions of tourism impacts on Andros Island, Greece. *Transactions on Ecology and the Environment*, 97, 127-136.
- Chili, N.S. (2015). Perceptions and attitudes of the community towards tourism impacts and sustainable development. The case study of eMpophomeni in Pietermaritzburg (South Africa). *Problems and Perspectives in Management*, 13(3), 151-159.
- Diedrich, A. & García-Buades, E. (2009). Local perceptions of tourism as indicators of destination decline. *Tourism Management*, 30, 512-521.
- Doxey, G.V. (1975). A causation theory of visitor-resident irritants, methodology, and research inferences. Sixth Annual Conference Proceedings of the Travel Research association. San Diego, CA: Travel and Tourism Research Association, 195-198.
- Erotokritakis, K. & Andriotis, K. (2006). Residents' perceptions towards tourism in a rural Cretan community. *International Conference of Trends, Impacts and Policies on Tourism Development*, Crete, Greece.
- Frauman, E. & Banks, S. (2011). Gateway community resident perceptions of tourism development: Incorporating importance-performance analysis into a limits of acceptable change framework. *Tourism Management*, 32, 128-140.

- Getz, D. (1994). Residents' attitudes towards tourism: A longitudinal study in Spey Valley, Scotland. *Tourism Management*, 15(4), 247-258.
- Gnanapala, A. C. & Karunathilaka, T. P. (2016). Community perception on tourism development and its impacts: A study on Passikudha, Sri Lanka, *Tourism, Leisure and Global Change*, 3, 164-178.
- Gürsoy, D., Chi, C.G. & Dyer, P. (2010). Locals' attitudes toward mass and alternative tourism: The case of Sunshine Coast, Australia, *Journal of Travel Research*, 49(3), 381-394.
- Harrill, R. (2004). Residents' attitudes toward tourism development: A literature review with implications for tourism planning. *Journal of Planning Literature*, 18(3), 251-266.
- Horn, C., & Simmons, D. (2002). Community adaptation to tourism: Comparisons between Rotorua and Kaikoura, New Zealand. *Tourism Management*, 23, 133-143.
- Liu, J.C., & Var, T. (1986). Resident attitudes toward tourism impacts in Hawaii. *Annals of Tourism Research*, 13(2), 193-214.
- Long, P.T., Perdue, R.R. & Allen, L. (1990). Rural resident tourism perceptions and attitudes by community level of tourism. *Journal of Travel Research*. 28(3), 3-9.
- Mason, P. & Cheyne, J. (2000). Residents' attitudes to proposed tourism development. *Annals of Tourism Research*, 27(2), 391-411.
- Moyle, B.D., Croy, W.G. & Weiler, B. (2010). Community perceptions of tourism: Bruny and Magnetic Islands, Australia. *Journal of Tourism Research*, 15(3), 353-366.
- Perdue, R.R., Long, P.T., & Allen, L. (1987). Rural resident tourism perceptions and attitudes. *Annals of Tourism Research*, 14(3), 420-429.
- Tatpölu, E., Erdal, F., Özgür, H. & Azaklı, S. (2000). Resident perceptions of the impacts of tourism on a Turkish resort town. *First International Joint Symposium on Business Administration in the New Millennium, Gökçeada-Çanakkale, Turkey*, 745-755
- Tayfun, A. (2002). Turist yerli halk etkileşimi üzerine bir araştırma. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-11.
- Tayfun, A. & Kılıçlar, A. (2004). Turizmin sosyal etkileri ve yerli halkın turiste bakışı. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 1-17.
- Tosun, C. (2006). Expected nature of community participation in tourism development. *Tourism Management*, 27, 493-504.
- Tosun, C. & Timothy, D. J. (2003). Arguments for community participation in the tourism development process. *The Journal Of Tourism Studies*, 14(2), 2-15.
- Sharma, B. & Dyer, P. (2012). A longitudinal study of the residents' perception of tourism impacts using data from the sunshine coast Australia. *PASOS. Revista de Turismo y Patrimonia Cultural*, 10(2), 37-46.
- Sırakaya, E., Teye, V., & Sönmez, S. (2002). Understanding resident's support for tourism development in the central region of Ghana. *Journal of Travel Research*, 41, 57-67.
- UNEP (United Nations Environment Programme) & WTO (World Tourism Organization). (2005). Making tourism more sustainable: A Guide for Policy Makers. <http://www.unep.fr/shared/publications/pdf/DTIx0592xPA-TourismPolicyEN.pdf>, Erişim Tarihi: 14.06.2016
- Ünlüönen, K. & Tayfun, A. (2003). Turistlerin yerli halkın tüketim davranışlarına etkileri üzerine ampirik bir araştırma. *Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, 133-150.
- Wall, G. (1996). Perspectives on tourism in selected Balinese villages. *Annals of Tourism Research*, 23(1), 123-137.

- Weaver, D.B., Lawton, L.J. (2001). Resident perceptions in the urban - rural fringe. *Annals of Tourism Research*, 28(2), 439-458.
- Weaver, D.B., Lawton, L.J. (2013). Resident perceptions of a contentious tourism event. *Tourism Management*, 37, 165-175.
- Williams, J. & Lawson, R. (2001). Community issues and resident opinions of tourism. *Annals of Tourism Research*, 28(2), 269-290.
- Var, T., Beck, R.A.D., & Loftus, P. (1977). Determination of touristic attractiveness of the touristic areas in British Columbia. *Journal of Travel Research*, 15(3), 23-29.